

บทคัดย่อ

กระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนม้งบ้านสันป่าเกี๊ยะ ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงกระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิมและประสบการณ์ด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน ประการที่ 2 เพื่อศึกษาถึงวิธีการจัดการระหว่างความรู้แบบดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่ และการนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ และการถ่ายทอดในหมู่บ้านเดียวกันไปใช้เพื่อการยังชีพในชุมชนบนที่สูงต่อไป

ผลการศึกษาพบว่าชาวเขาเผ่าม้งสามารถถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิมและประสบการณ์ด้านการเกษตรที่สูงอย่างยั่งยืนผ่านจากพ่อแม่ผู้ลูก ถ่ายทอดในระบบเครือญาติ ถ่ายทอดในรูปแบบของพิธีกรรม ความเชื่อของชุมชน ถ่ายทอดในวิถีของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน และถ่ายทอดในระบบของผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งผู้อาวุโสในชุมชน

สำหรับการจัดการระหว่างความรู้แบบดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่เริ่มจากการมีธุรกิจการค้าระหว่างชาวเขาเผ่าม้งกับพ่อค้าชาวพื้นราบซึ่งเป็นจุดแปรผันในการเริ่มการจัดการของความรู้ทั้งสองแบบ หลังจากนั้นส่วนราชการและเอกชนจึงเข้ามาจัดการและพัฒนาในเขตพื้นที่ทำให้เกิดองค์กรต่างๆ ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการเกษตรและพัฒนา ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของสถานการณ์ทางด้านการเกษตรภายนอกชุมชนที่กระทบต่อการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืนภายในชุมชน

เพื่อการยังชีพเพื่อการพัฒนาการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน ชุมชนหมู่บ้านสันป่าเกี๊ยะจึงมีการจัดระบบการเกษตรออกเป็น 2 ลักษณะ คือการเกษตรแบบยังชีพ และการเกษตรแบบผลิตเพื่อด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนร่วมมือกับภาครัฐในการใช้และจัดการทรัพยากรดิน การใช้ทรัพยากรป่าไม้ และการใช้ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตามชุมชนชาวเขาเผ่าม้งของหมู่บ้านสันป่าเกี๊ยะได้มีการพัฒนาในการผสมผสานความรู้ดั้งเดิมให้เข้ากับความรู้สมัยใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน อันสืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียม ประเพณี ของชาวเขาเผ่าม้งที่เป็นสังคมช่วยเหลือกัน ไม่ปิดบังความรู้ที่ได้รับมา จะถ่ายทอดถึงกันและกันโดยตลอด ทำยที่สุดคือความฉลาดที่มีประกอบกับค่านิยมให้บุตรหลานมีการเล่าเรียนสูงทำให้สามารถตามกลไกของตลาด และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าได้ตลอด

Abstract

Transferring process of traditional knowledge and experience on sustainable highland agriculture : case study ; Hmong village at Ban San Pa Kia ,Tambol Maena ,Amphur Chiangdow ,Chiang Mai Province consisted of 2 purposes. They are aimed to:-

- 1) study the process of transferring traditional knowledge and experience on sustainable highland agriculture ;
- 2) investigate the relationship between traditional knowledge and innovation and to determine the application of knowledge which accumulated from experiences.

The research results showed that Hmong hilltribes received their traditional knowledge and experience from their own ancestors and transferred to their descendents their kinds, rituals, beliefs, culture ,formal and informal leaders as well as senior citizens in their community.

The management of traditional knowledge and innovation, originally, started from business between Hmong hilltribes and lowland traders which was the turning point of both kinds of knowledge. Afterwards government and non - government agencies had participated in agriculture and development which had high impact to community especially sustainable highland agriculture.

Sustainable highland agriculture system at Ban San Pa Kia could be characterized into 2 types namely subsistence agriculture and commercial agriculture. Collaboration among various government agencies on land, forest and water resource management would lead to sustainable highland agricultural development.

However, Hmong hilltribes in this village had integrated their traditional knowledge and innovation to develop their sustainable highland agricultural . Many good reasons can be explained. Hmong society was very supportive obviously because of their culture and tradition. Their wisdom coupled with their values enabled their offspring to have high education which would lead them to understand marketing mechanism and advance technology.

All rights reserved